

Alba Dalmau

Si una família

Sobre *Amor i no*

«La confirma com una de les veus imprescindibles de la literatura catalana actual.» — Jordi Nopca, *Ara*

«És una narradora privilegiada, dotada d'una prosa àgil, molt orgànica. Amb una gran concentració literària.» — Xavier Aliaga

«I que bona que és l'Alba Dalmau! Barreja l'art, l'amor, els sentiments i les afeccions com una artista modela la seva obra. *Amor i no* està ple de detalls i captures difícils d'oblidar. Dalmau ens passeja per dues vides de manera magistral.»
— Llibreria L'Altell

«La consolida com una veu de la literatura catalana amb moltes coses a dir i amb un sentit de l'humor que la fa única. [...] Escrita des d'una senzillesa aparent, hi ha moltes capes per anar descobrint.» — L'Espolsada

«L'autora ens regala una història madura i polièdrica. Aquest cop se centra en el fet d'estimar. I ho fa trencant amb els tòpics que envolten aquest complicat sentiment.» — *Paranoïa* 68

Sobre *El camí dels esbarzers*

«Magnífic, d'una esclatant maduresa i, alhora, d'una radical frescor narrativa. [...] Una joia de llibre!» — Jordi Llavina, *Ara*

«Dalmau té ploma de cirurgiana i talla en el lloc precís per mostrar-nos la part més fosca dels humans per sargir-la i fer veure que no ha passat res. [...] Dalmau té veu pròpia i aquest llibre és una de les grans sorpreses d'aquest any que esperem que trobi el seu camí, una alegria per a la literatura catalana.» — L'Espolsada

«És fàcil entendre que el despullament de la prosa, la frescor descriptiva, l'atenció delicada, subtil i sensible cap als detalls reveladors —l'admirable capacitat de “convertir en literatura les coses més vulgars, com un gest o un nom”, tal com es diu a *Maybe you'll be there*—, la feina invisible realitzada sobre la matèria narrada i les eines verbals que es fan servir, i que a *El camí dels esbarzers* funciona amb una minuciosa efectivitat, no surten del no-res, sinó que ja hi eren de manera ben notòria a *Estàndards*.»
— Ponç Puigdevall, *El País*

«Apunteu el seu nom, que de ben segur donarà moltes més alegries a les lletres catalanes.» — *Especulacions d'un neanderthal*

Si una família

Narratives

184

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya

© 2025 Alba Dalmau Viure

© Everett Collections / Shutterstock,
per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de portada: Víctor Garcia Tur

Primera edició: gener de 2025
ISBN: 978-84-10112-65-0
DL B 21-2025
Imprès a Romanyà Valls SA

PEFC Certificat
El paper procedeix
de boscos gestionats
de forma sostenible
www.pefc.es

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Si una família

Alba Dalmau

If you cannot get rid of the family skeleton,
you may as well make it dance.

GEORGE BERNARD SHAW

Diuen que els vincles de sang no es tornen
mai aigua, però es veu que l'aigua es pot
tornar sang.

MANON STEFFAN ROS,
El Llibre Blau de Nebo

Setembre, 2014

Em remeno la cabellera davant del mirall. Unes grans ones espesses i rosses em cauen per les espatlles. Me l'hauria de tallar. No és un pentinat còmode per a una hostessa de vol. Per contracte, m'haig de fer un monyo o una trena durant el servei. Seria poc professional xopar les puntes dels cabells en una tassa de cafè com qui suca un pinzell dins l'aigua bruta. Em divideixo els cabells en tres seccions i començo a creuar els flocs generosos fins que em queda una trena ben tibada que m'arriba al final de l'esquena. És un pentinat que mai em faria fora de la feina, igual que el maquillatge, dens com una paret de guix rere la qual amagar-se. Els llavis només ens els podem pintar de vermell gerani o rosa pal, igual que les ungles. No ens estan permeses les extravagàncies: ni tatuatges, ni pírcings, ni res que pugui fer pensar als passatgers que són a la mercè d'una colla d'irresponsables. Els uniformes estan dissenyats per transmetre que som una família conservadora, assenyada i funcional: per això el blau marí, un color que no admet riscos ni revolucions. El coll Mao és un crit ofegat que intenta dir que estem al dia, que

som moderns, però sense passar-nos. Vestir d'uniforme m'agrada. Mentre em pentino, em maquillo i em vesteixo, sento que em vaig convertint progressivament en algú que no soc, que és exactament el que volia.

Tinc trenta-sis anys i ja n'he perdut quinze intentant ser massa jo a través dels meus quadres. En tota la meua carrera com a pintora, he venut sis quadres, i la meitat per llàstima, ho sé del cert. He aconseguit pagar les factures, l'assegurança del cotxe, els llenços, els pinzells i la pintura gràcies a servir canelons de l'àvia, peus de porc a la catalana i suprema de llobarro al fonoll tots els caps de setmana i festius de l'última dècada fins que va arribar un dia en què no vaig poder més. Això va ser fa no gaire. Una nit, davant de l'ordinador, vaig veure un anunci d'un curs d'hostessa de vol. Era això. L'oportunitat de canviar de vida radicalment en poc més de tres mesos. Sense parella ni fills, ser auxiliar de vol era el que sempre havia volgut, i no n'era conscient: em permetria viatjar, tenir temps lliure per pintar i posar fi, per sempre més, a la precarietat que m'ha acompanyat des que vaig acabar els estudis. A més a més, a mi servir no em desagrada, i si no m'equivoco, la feina va més o menys d'això.

Surto del lavabo de la sala de tripulacions transformada en hostessa de vol per primera vegada. Bé, en realitat per segona vegada; el primer vol va ser abans-d'ahir: un Barcelona-Lima. Vint-i-quatre hores després desfem el mateix camí per tornar a casa: Lima-Barcelona. La resta de la tripulació ja està a punt. Sis auxiliars de vol, la sobrecàrrec, el cap de cabina, el comandant i dos copilots. No co-

nec ningú. Una hostessa veterana em diu que tot i els anys que fa que vola encara hi ha trajectes en què no coneix ni a un terç de la tripulació. Abans de pujar a l'avió ens presentem entre nosaltres i fem el brífig del vol. No vull dir el meu nom en veu alta. PALOMA. En aquest context m'avergonyeix. Sé que sonarà com una broma infantil, justament avui que vull semblar més professional que mai. Potser els puc explicar que quan la meva mare estava embarassada va anar a una vident i li va dir que algun dia jo seria auxiliar de vol i aleshores li va semblar graciosíssim que em digués Paloma i ara, finalment, s'ha acomplert la profecia. Per això he decidit que em faré dir Oma, tot i que a la placa platejada de l'uniforme no se m'ha permès fer servir el diminutiu i el meu nom apareix gravat i en majúscules: PA-LO-MA. Quan dic el meu nom en veu alta, em sorprèn que ningú s'immuti i continuem: ens distribuïm els llocs que ocuparem a l'avió, repassem quants passatgers hi ha —entre ells tres amb necessitats especials i dos menors sense acompanyant—, revisem les mesures de seguretat, les sortides d'emergències i, en acabat, ens dirigim cap a l'avió. És un Airbus A330-200 amb capacitat per a 288 passatgers. Quan l'avió està ple, som una microciutat a bord, gairebé tres-centes persones cadascú amb la seva situació particular, des de nadons que van o tornen de ser presentats a la família a l'altra banda de l'Atlàntic fins a ancians que van o tornen del seu país potser per última vegada. Transportem, també, un mostrari força representatiu de les diferents classes socials, des dels empresaris de *business* que ni ens saluden fins a

gent que estalvia tota la vida per comprar aquest bitllet i que quan entra a l'avió ens estreny les mans emocionada.

Col·loco l'equipatge de mà als armaris superiors dels passatgers de la meua zona —tres centímetres menys i no hauria sigut apta per a aquesta feina, el mínim requerit per arribar a la farmaciola, les ampolles d'oxigen i els extintors és 1,57 cm.

Acompanyo una nena d'onze anys amb els ulls envidriats que viatja sola.

Reviso que tots els seients de la meua zona estiguin en posició vertical.

Que totes les persianes estiguin obertes.

Que les taules estiguin plegades.

«I els cinturó de seguretat, sisplau, senyor, ben cordat.»

Ens enlairem. Des del meu seient, veig un home que es fa el senyal de la creu al front, a la boca i al pit, mentre resa en veu baixa. No crec en Déu, però m'agrada saber que algú ho fa en nom de tots.

Quan som a més de trenta mil peus, volant a velocitat de creuer, comencem el servei del primer àpat. És un des-cans que només hi hagi dues opcions: pollastre o pasta, i que sigui impossible fer peticions extraordinàries: que si la salsa a banda o el pollastre sense pell. Miri, senyora, és això o això altre, i si no li agrada mengi's les ungles. Aquí, però, ningú no es queixa. Tot el que servim és diminut: les llaunetes de Coca-Cola, les ampolles de vi, els gots, els coberts, les safates... Tinc la sensació que la meua companya i jo estem jugant a les cuinetes amb adults que fan veure que tot plegat és de debò. Fan nyam-nyam men-

tre masteguen aire i glup-glup tot bevent de les llaunetes buides només per fer-nos contentes. A la meva zona, hi ha una noia que deu tenir vora quinze anys i que ja fa estona que plora desconsolada. La dona que té al costat, que deu ser la seva mare, no li fa ni cas, mira per la finestra impertèrrita. En un moment que la noia s'aixeca per anar al lavabo, li pregunto si està bé i li ofereixo un got d'aigua o una til·la. La sobrecàrrec, una argentina més dolça que un alfajor, em diu que la faci passar a la *galley*, i entre les dues la intentem consolar. La noia ens explica que està embarassada. El pare és un turista madrileny a qui va conèixer en un bar de Lima. Només van estar una nit junts. La mare de la noia, una dona molt religiosa, pretén que el noi es responsabilitzi de la situació. Per això van de camí a Espanya, per explicar-li que serà pare i exigir-li que es casi amb ella. La sobrecàrrec i jo ens mirem de reüll, sense parpellejar, amb un somriure tibet i les aletes del nas molt obertes. Tot anirà bé, mentim. S'ha pres la til·la d'una tirada i una mica més serena se'n torna al seu seient.

Quan ja falta poc per arribar al destí, la sobrecàrrec em diu que vagi un moment a cabina, que el comandant vol parlar amb mi. Penso que ha de ser alguna cosa greu, o molt greu, si en el meu segon dia el comandant em vol veure en persona.

—Paloma, ¿verdad?

Assenteixo amb cara de circumstàncies.

—Escúchame bien. Otra vez estamos teniendo un pequeño problema para sacar las ruedas de aterrizaje, por lo que tendrás que ir entre la fila 25 y 26 y dar unos salti-

tos para ayudar a bajar el tren de aterrizaje. ¿Entendido? Gracias, Paloma.

Estic aterrida. Així i tot, em dirigeixo al lloc que m'han ordenat amb decisió. En aquests moments, tres-centes vides depenen de mi. Començo a fer saltets fent veure que vull obrir un armari superior. Els passatgers de la zona em miren estranyats perquè és evident que no em cal saltar per arribar-hi. Salto amb més ímpetu, com si saltés a la corda. Soc plenament conscient que estic fent el ridícul. Em recordo que ho faig per salvar vides, però també per conservar la feina. Abans que la situació s'enrareixi encara més la sobrecàrrec se m'acosta i em xiuxiueja a l'orella:

—El comandante me comenta que has superado con nota la novatada. ¡Lo has hecho rebien, mina! —I em pessiga l'esquena dissimuladament amb un somriure sord.

Quan aterrem a l'aeroport del Prat, els passatgers aplaudeixen. M'agrada pensar que ens aplaudeixen a nosaltres, per haver-los cuidat com si fossin nens petits en un entorn on els seus coneixements, experiències, màsters o diners, en cas d'emergència, no els haurien servit de res. En realitat, però, aplaudeixen perquè estan cansats i han arribat al destí sans i estalvis. Així que surtin d'aquest avió, la meitat aniran directes a abraçar les seves parelles, els seus fills, es deixaran llepar les mans pels seus gossos i, quan arribin a casa, es menjaran el tàper que els han guardat d'allò que tant els agrada i es ficaran al llit sense saber si és de dia o de nit. L'altra meitat es deixarà meravellar pel bon clima mediterrani, les copes descomunals de sangria,

els edificis modernistes i una basílica que sembla feta de gotims de sorra fina.

Després que tots els passatgers hagin desembarcat, les hostesses ens canviem les sabates de taló baix per les de taló alt per caminar per l'aeroport. Una altra norma de la companyia. Quan hem passat tots els controls, ens acomiadem entre la tripulació. El comandant em dona les gràcies pel cop de mà amb el tren d'aterratge i em fa un copet amb el colze i la resta riu.

Abans d'agafar el tren per tornar a Palau, vaig a un lavabo per treure'm l'uniforme d'hostessa i confondre'm entre els turistes i els locals. Em poso els texans i una samarreta blanca per dins els pantalons. En desfer-me la trena, els cabells llargs i rossos deixats anar semblen una d'aquelles cabelleres ondulades dels anuncis del Duty Free. A la primera tovallola desmaquillant deixo el rastre fugisser d'uns llavis vermells i a la segona, el marró de la base.

A sota quedo jo, pàl·lida pel cansament, el jet-lag i el vertigen de pensar que a partir d'ara aquesta és la meva vida.

Setembre, 2015

Propera parada: Passeig de Gràcia. *Próxima parada: Passeig de Gràcia.*

La Carlota és una hostessa amb qui ja hem coincidit tres vegades i ens estem començant a fer amigues. Acabem de tornar de Santiago de Xile i les dues estem cansades i hipòxiques perdudes. Això últim només ho entendre la gent del gremi. La reducció de pressió atmosfèrica disminueix el rendiment mental, redueix el judici, la memòria i la capacitat de moviment. És per això que després d'un vol llarg, als membres de la tripulació ens costa contenir les emocions i acabem rient per qualsevol cosa. A Bellvitge un home ha entrat al tren carregant un gos dins una bossa de l'Ikea amb quatre forats perquè l'animal tregui les potes per caminar. Quan ho hem vist, a la Carlota i a mi ens ha agafat un atac de riure tan incontrolable que hem hagut de canviar de vagó perquè la resta de passatgers ens miraven indignats, com si l'escena fos d'allò més normal i les excèntriques fóssim nosaltres. La Carlota és mare de tres fills petits. Abans de baixar del tren, m'ha confessat que abans de tornar a casa anirà al

cinema. Ho fa sempre que torna d'un vol transocèanic, però el seu marit no ho sap. Diu que és la transició que necessita per passar d'una vida a una altra. Deixar d'existir un parell d'hores per desprendre's de l'hostessa i donar pas a la mare, esposa, filla, amiga i veïna. Encara que la pel·lícula no li interessi, s'obliga a implicar-se en la trama. És la millor manera de buidar-se i agafar forces per fer la transformació. Mentre m'ho explica, no puc evitar riure per sota el nas. Me la imagino sortint del cinema amb un mallot llampant, un casc supersònic i unes extensions retràctils i multitasques per péixer farinetes als bessons, llegir un conte a la gran, posar rentadores i eixugar-se els cabells, tot a la vegada. Em diu que no fa gràcia, però just després de dir-ho, esclafeix a riure. Quan arribem al Clot, ens acomiadem amb dos petons. La Carlota baixa del tren i, un instant abans que es tanquin les portes, gira els ulls en blanc per resumir-me la setmana que li espera.

Propera parada: Sant Andreu Comtal. *Próxima parada: Sant Andreu Comtal.*

Trec la meva llibreteta de dibuix per esbossar algun passatger. Dibuixar desconeguts és l'únic que conservo de les meves aspiracions de ser pintora. Davant meu s'asseu una noia que em sona, però no sé ben bé de què. Podria ser la meva model, però s'assembla tant a algú que conec que em desconcentro. És menuda i té la pell envellida, plena de taquetes de sol. Els cabells blancs, que li cauen per sobre la cabellera negra, em recorden els fils de les puntes de coixí que feia la meva àvia, creuats i tibats pel pes dels boixets. L'examino dissimuladament,

però entre que està de perfil i que porta unes ulleres de sol gegantines, no puc confirmar si és qui em penso que és. Dues parades més enllà, quan es treu les ulleres i s'eixuga els ulls humits d'haver plorat, ja no tinc cap dubte: és l'Aída, la noia més popular de l'institut. Sempre anava envoltada d'un seguici de noies a qui ella escollia amb molta cura: havien de ser prou boniques per ser dignes de la seva presència, però tampoc massa perquè no l'eclipsessin. Les obligava a imitar el seu pentinat, el seu perfum, la cinta de ras arrapada al coll i aquella manera de vestir, marca de la casa, que eren uns pantalons de tir tan baix que si no es depilaven la part superior del pubis el pèl els sobreeixia.

El nom d'Aída li esqueia. La pronúncia de la «i» accentuada era com si t'obligués a pujar al pedestal on ella es trobava per besar-li la mà cada vegada que li havies d'adreçar la paraula. I si per error algú s'equivocava i li deia «Aida», sense accent, ella l'obligava a repetir el seu nom fins que el pronunciava correctament.

He sabut que era ella pels ulls verds. Encara conserven aquell verd fosc i translúcid que sempre em feien pensar en una ampolla de cava buida. Anys enrere jo envejava aquells ulls, però avui, veure'ls plorar, m'estremeix.

—Aída? —m'esforço a pronunciar bé la «í» per no fer-la enfadar. Vint anys més tard encara em fa respecte.

—Ens coneixem?

—Soc la Paloma. Anàvem juntes a l'institut.

—Ah... sí? Perdona que ara no...

—Vols un kleenex?

—Gràcies. —Es moca sorollosament. L'Aída de l'institut mai s'hauria mocat sorollosament.

—Anàvem juntes al B, però no érem de la mateixa colla.

—Fas cara de cansada. D'on vens? —No em puc creure que tingui la barra de dir que soc jo qui fa cara de cansada.

—Vinc de Xile. Soc auxiliar de vol. I tu? Què fas? Vull dir... A què et dediques?

L'Aída gira el cap per mirar el paisatge escapadís de l'altra banda de la finestra. Amb l'índex i el polze es pinça els ulls. No vol que la vegi plorar.

—Ei, estàs bé?

Fa que no amb el cap. En una altra època, m'hauria satisfet veure-la tan devastada, però avui, per alguna raó inexplicable, no soc capaç d'alegrar-me'n.

—Què et passa?

L'Aída treu un vestit horrorós de la bossa, és un tub de lleopard amb algunes cadenetes que pengen a la zona dels malucs.

—M'acaben d'enxampar robant-lo al Primark. I saps què és el pitjor de tot? Que ni tan sols m'agrada.

—Sí, no és gaire ma... —L'Aída em talla.

—L'he desalarmat al provador. Sempre porto un imant de nevera a sobre, per si m'agrada alguna cosa, però sembla que el vestit duia una altra alarma amagada dins l'etiqueta i quan he sortit... El segurata m'ha portat a un quartet, era una habitació fosca, i m'ha fet donar-li el DNI si no volia que truqués a la policia... I després, el

molt imbècil m'ha agafat del braç i m'ha arrossegat fins a la caixa. Deia a tothom, amb la veu ben alta, que jo havia robat aquell vestit i que era una lladregota. Ha sigut horrible.

—Vaja...

—I el tema és que no sé ni per què ho he fet, perquè mira que és lleig. Oi?

—Una mica sí, la veritat.

—És que ni això em surt bé.

—I així, a què et dediques quan no robes?

—Soc massatgista, però ara fa uns mesos que estic sense feina. Van tancar el centre on treballava i ara no trobo res. I tu què? —L'Aída fa un intent per canviar de tema sense gaire interès—. Estàs casada? Tens fills?

Faig que no amb el cap.

—Jo tampoc, ni fills, ni marit, encara que... —Es queda dubitativa i s'atura just abans de dir la següent frase. Per un moment, em torno a sentir com la Paloma de fa uns anys, que no era digna de les seves paraules, però llavors continua—: Perdona... No estic passant un bon moment. És evident, oi? —em diu eixugant-se les llàgrimes.

Em sento incòmoda davant d'aquesta Aída tan vulnerable i les úniques paraules que em surten són:

—Em sap greu.

—I tu vols tenir fills? —Només algú com l'Aída s'atreviria a fer una pregunta tan personal a una quasi desconeguda com jo. Definitivament, no deu haver canviat gaire en tot aquest temps.

—Doncs no m'ho he plantejat gaire, la veritat.

—Jo sí. Sempre he volgut ser mare, però se n'ha anat tot a la merda.

Tot i que no sé de què em parla, actuo com si ho sabés. A diferència d'ella, jo no soc tan agosarada per preguntar-li què ha passat i, de nou, l'únic que puc dir-li és:

—Em sap greu.

Em sento estúpida per no trobar paraules més reconfortants per consolar-la, però és que davant d'ella torno a ser l'Oma insegura que era a l'època de l'institut i em bloquejo.

Em distrec pensant que a Santiago de Xile són les tres de la tarda, cinc hores menys que aquí. En els dos últims anys m'he convertit en una experta del son. Faig mans i mànigues per enganyar els cicles circadianis. Fins fa poc mai m'havia parat a pensar en l'impacte de la llum en el meu cos i ara és una de les meves principals preocupacions. Tot i el respecte que em provoca l'Aída, li proposo venir a sopar a casa. Així m'obligaré a estar desperta fins tard i demà potser començaré el dia en condicions. Sorprenentment, ella accepta la invitació sense pensar-s'ho. Em diu que tampoc té res millor a fer. Fa un mes que ha hagut de tornar a viure a casa els pares i no els suporta. M'imagino fins a quin punt deu estar desesperada si ha accedit a sopar amb mi, la noia invisible de l'institut.

Propera parada: Palautordera. *Próxima parada: Palautordera.*

De camí cap a casa, ens aturem a Ca l'Enric. Compro dos-cents grams del millor pernil, un bloc de micuit, un formatge trufat, un semisec i un paquet de torradetes de

sèsam. Des que soc auxiliar de vol que ja no miro gaire els preus. I avui, encara menys. Vull que l'Aída sàpiga que les coses em van bé.

Davant de casa, trec de la bossa unes claus de ferro que fan un pam de llarg. L'Aída em mira de reüll intimidada. Em fa gràcia que es pugui pensar que estic a punt de segrestar-la i deixar-la morir en unes masmorres fosques i humides per alguna venjança del passat. Quan arribem davant de la tanca de ferro forjat, l'Aída aixeca el cap per contemplar la torre acabada en punxa de la casa on visc. És una mansió modernista colossal des de tots els punts de vista. Les hores s'enfilen ensenyorides per les parets grogues decorades amb rajoles blaves. El jardiner té ordres de desviar les plantes enfiladisses només a la zona de les vidrieres, que refulgeixen amb tons vermells i verds. L'escalinata de l'entrada fa pensar en dones antigues arrossegant vestits de seda que seguien les modes de París i, per si l'estampa encara no fos prou portentosa, del garatge sobresurt el morro d'un Cadillac blau cel metal·litzat.

—No és casa meva... —li faig saber mentre desactivo l'alarma—. És del meu tiet, que és diplomàtic. Jo només li faig de masovera. L'oncle sempre diu que les cases si no es fan servir es deterioren, i que està més tranquil si hi ha algú vivint-hi.

—Ja...

Proposo sopar al porxo, fa una nit càlida de setembre. L'Aída gairebé es trenca la crisma amb les rajoles relliscoses de la terrassa, que formen el dibuix d'un escaquer gegant.

Obrim un vi blanc del celler del tiet. És daurat i té gust de litxi i maracujà. Agafem el pernil fent pinça amb els dits i deixem que el greix se'ns desfaci entre la llengua i el paladar, de tan tendre com és. Qui és ara la reina? L'Aída és una plebea de qui m'he apiadat i per una nit li mostraré com es fan les coses a palau. Es passarà la resta de la seva vida recordant la magnificència d'aquest vespre. L'únic que pot fer és menjar i observar-ho tot sense dissimular i jo em rabejo de plaer. Obrim una segona ampolla de Gewürztraminer. Reconec que he escollit aquest vi només per com sona «Gewürztraminer»: és una paraula que fa olor de diners.

—Quan érem adolescents... vaig ser cruel amb tu? Vull saber-ho.

Estem borratxes. El gust de fetge d'ànec a la boca em dona forces per respondre-li amb total honestedat.

—No ben bé, però sí. Era una crueltat silenciosa. La indiferència també és una manera de ser cruel, i tu en això eres una experta. Avui, al tren, ni tan sols sabies qui era; en canvi jo t'he arribat a somiar fins i tot molts anys després d'haver acabat l'institut...

—Creus que vas ser feliç en aquella època?

—Jo? Sí, més o menys.

—A mi m'ho semblaves.

—Així... et recordes de mi?

—Crec que començo a recordar-me'n, però és un record borrós.

—I què recordes?

—La senzillesa.

—Home, gràcies!

—Ho dic com un elogi, no em mal interpretis. Aleshores no sabia què era el que envejava de la gent com tu, però ara sí. En teníeu prou amb ser qui éreu, en el moment que tocava. Jo, en canvi, sento que ho he fet tot a destemps. O massa d'hora, o massa tard. Sempre ho he fet tot pels altres, per agradar. I vols saber una cosa? Mai m'he banyat a un gorg. Em semblava que no feia per mi... Era la mena de cosa que feien els que anaven a l'esplai o als escoltes, i això no lligava amb el personatge que m'havia construït. Massa hippy. A més, a casa meva tampoc eren d'aquests. Les úniques excursions que fèiem en família era anar al centre comercial perquè estrenar roba, als pares, els semblava que feia de rics. I això del gorg, encara ara, és un somni que tinc.

El Gewürztraminer, amb el seu nom de majordom alemany, em comença a donar ordres:

Aixeca't.

Posa música.

Que sigui cúmbia.

Allarga la mà a l'Aída.

Balleu, balleu, balleu, balleu!

L'Aída, al cap de tres cançons i amb la copa de vi a la mà, es queda congelada i aixeca el dit. Diu que acaba de tenir una idea, que on és el bany i que ara torna. Torna descalça i vestida amb el vestit de tub de lleopard. Li queda com un guant, una top model en hores baixes. Es posa de quatre grapes i camina movent els omòplats com un guepard sigil·lós enmig de la sabana. Del riure, el vi em surt disparat com un sifó.

—Sabia que algun dia necessitaria aquest vestit i no sabia per què. Devia ser per això. —S'estira a terra i amb la mirada clavada al sostre acaricia les rajoles recentment encerades amb el dors de les mans—. Són unes rajoles molt boniques. —La veu se li va apagant—. Les més boniques que he vist mai... —I unes llàgrimes petites i silencioses com boletes de mercuri li rodolen galtes avall.

L'endemà em desperto encaixonada al cos de l'Aída a la *chaise longue* del porxo, i això que dintre casa hi ha més d'una dotzena de llits. Tinc un mal de cap infernal. Em moc a càmera lenta per no despertar-la. Haig d'arribar a la piscina com sigui. Una bona capbussada sempre arregla les ressaques. M'enfonso amb lentitud per no remoure l'aigua. Ens ho vam passar bé ahir a la nit. Aquesta Aída em cau bé. Al cap d'una estona, ella ve a la piscina per acomiadar-se.

—Et volia donar les gràcies per ahir. Em va anar molt bé. Ho necessitava, estava, bé, estic feta un drap. Em sap greu...

—Aída... He pensat que, si volguessis, et podries instal·lar aquí un temps. Tu no vols viure amb els teus pares i jo ja fa temps que penso que necessito una masovera per a la masovera, és a dir, algú que cuido la casa quan jo estic de viatge. —Sé que la proposta és del tot precipitada, però la veritat és que fa dies que pensava com m'ho manegaria les properes setmanes que han de venir a fer obres a la glorieta i jo no hi seré.— Hi ha habitacions i llits de sobres, catorze per ser exactes. T'agradaria?

Novembre, 2016

Des del final del carrer, veig dues velles amb els cabells de color garnatxa amorrades a la tanca de casa. Es prenen tan seriosament la xafarderia que fins i tot han deixat els carros de la compra aparcats a una banda. Mentre es xiuxiuegen alguna cosa, una d'elles allarga el braç entre els barrots apuntant cap a alguna estança de la casa. Si les veiés des de l'altra banda del forjat, pensaria que són dues presoneres assenyalant l'horitzó. M'hi acosto palpant la clau dins la bossa. Abans d'entrar, però, m'aturo un moment sense que em vegin per sentir què diuen.

—Es veu que aquí ara hi viuen dues lesbianes.

Els estossego al clatell fent dringar la clau a la vegada i elles, en comptes de disculpar-se, s'aparten fent-me un passadís i em repassen de dalt a baix. Em sembla que puc sentir els seus pensaments en veu alta: «Amb el que havia sigut aquesta casa i mira-la ara: Malaguanyada! Dues mosses escardalenques que mai saps si van o venen, sense criatures i ni un home que posi seny! On anirem a parar?»

—Au, vinga, fora d'aquí!

Les dones s'estarrufen com gallines indignades, s'agafen als carros-caminadors i s'allunyen amb passes petites i lleugeres.

Ja fa un any i dos mesos que l'Aída s'ha instal·lat a casa. Quan es van acabar les obres de la glorieta, la convivència entre nosaltres anava com una seda i li vaig oferir si es volia quedar un temps més. A més, al tiet li semblava bé i jo me n'anava a treballar més tranquil·la sabent que no deixava la casa sola. L'Aída va acceptar encantada el seu paper de masovera de la masovera. Amb molt de tacte, al cap d'uns mesos em va demanar si es podia muntar una saleta per fer massatges en una de les habitacions de dalt i des d'aleshores la seva clientela no ha parat de créixer. Al principi, la majoria era gent del poble que pagava el massatge a canvi de venir a tafanejar. Feien veure que el piano de cua del rebedor no els impressionava, ni les cortines de seda salvatge, ni el billar de tela blava, ni els terres de marbre amb vetes daurades ni tampoc les banyes de cérvols que hi ha penjades a la paret, però mentre avançaven cap a la consulta, tots giraven el coll 270 graus com els mussols. Comentaven els quadres com si fossin crítics d'ARCO i preguntaven si la dona d'aquell retrat o aquell altre és algun avantpassat de la família Ricós, els primers propietaris de la finca, amb qui deien estar emparentats. Però com que l'Aída és bona massatgista, sempre acabaven tornant i, amb el temps, s'han convertit en pacients habituals.

Avui és l'aniversari de l'Aída i de regal m'ha demanat que li faci un retrat. Fa temps que no pinto de debò. Em recorda massa l'artista que em pensava que seria i que no

vaig poder ser. Avui, però, ho faré per ella. L'Aída m'ha demostrat que a vegades la gent canvia i que tot el que havia sigut abans només formava part del procés prova-error per ser la persona en què finalment s'ha convertit.

Em passejo pel jardí buscant un racó que em serveixi d'escenari per pintar-la. N'hi ha un que m'agrada especialment. És la piscina antiga, que té forma de mongeta. Quan van fer la nova, van omplir la vella de terra per plantar-hi lliris blancs. Col·loco el cavallet, el llenço i reviso la capsa de colors. M'adono que la majoria dels tubs estan mig buits o mig ressecs, però tant me fa, faré el que pugui amb el que tinc.

L'Aída em busca pel jardí. Ha acabat l'últim massatge i està llesta per posar. No s'ha maquillat, ni pentinat, ni vestit per a l'ocasió. Va amb la camisa de quimono blanca i els pantalons de sanitària que fa servir per treballar. Diu que vol que la pinti així. Li demano que s'assegui enmig dels lliris, amb els genolls doblegats i les mans encerclant-se les cames. Encongida així, sembla una flor més. Em mira amb la tranquil·litat de la gent que sap que és bonica, o ho va ser, i que no els cal fer res per demostrar-ho. Es mou lleument, com si el vent li balancegés el tronc i la seva cabellera negra amb traces canoses fos una gran bandera pirata onejant al vent. Com que no tinc els colors que em caldrien per fer un retrat realista, faig uns traços blau lapislàtzuli per simular la cabellera. El blau vibra en contrast amb el blanc de la roba i les flors. L'única cosa que vaig aprendre a la carrera, o almenys l'única que recordo, és una frase que ens va dir una professora d'his-

tòria de l'art: «La història parla del que va passar. L'art del que podria haver passat.» És així com dibuixo l'Aída, no pas com és sinó com a mi m'agradaria que fos. Soc conscient que li he dibuixat les mans massa grosses, però està fet expressament. L'Aída té unes mans extraordinàries, semblen petites i lleugeres com unes fulles d'auró, però quan les fa servir són fortes i vigoroses, capaces d'amassar esquesques com si fossin massapà.

A mig retrat, l'Aída arrufa les celles i apunta la teulada de la casa dels convidats, que és just darrere meu. Em giro i veig el que sembla un niu d'orenetes que creix per moments. Ens hi acostem per veure'l de més a prop, però abans d'arribar-hi ens aturem. Un zumzeig com de televisió espatllada ens alerta. No és un niu d'orenetes, és un rusc. A mig metre de nosaltres, una abella fa una coreografia tot dibuixant el símbol de l'infinit a l'aire. Deu ser la seva manera d'advertir-nos que no fem ni una passa més. Ni l'Aída ni jo tenim ni idea de què s'ha de fer en aquests casos, però a cap de les dues ens fa gens de gràcia tenir un rusc d'abelles al jardí. Truco al jardiner per veure què hem de fer i ell, més seriós de l'habitual, em diu que aquest és un tema complicat i que l'únic que podem fer és trucar a un apicultor. Em passa el telèfon d'un tal Marcel. És un tio especialot, però sap el que es fa, em diu el jardiner.

En el trànsit del dia a la nit, quan el cel es torna lila, truquen a la porta principal.

És un home alt i malgirbat amb un barret de palla. Li obro la porta. Té la cara formada de triangles i els ulls

blau ultramar. Els cabells taronja li claregen per davant i al voltant de les temples. Deu rondar la cinquantena, encara que la deixadesa de la seva vestimenta —pantalons de safari farcits de butxaques i una samarreta beix plena de foradets— el fa semblar més jove. A diferència dels clients de l'Aída, l'apicultor es queda palplantat davant l'escalinata principal i no amaga el seu astorament:

—Collons, quin casalot, nena!

Li responc amb un somriure tímid perquè seria massa llarg explicar-li com he acabat vivint aquí. Com una escarcellera, l'acompanyo amb les claus a la mà fins a una distància prudencial d'on es troba el rusc. Ell em segueix amb una caixa de fusta vella i res que s'assembli a una indumentària apropiada per a un apicultor.

—No hauries de canviar-te, vull dir, posar-te alguna cosa per protegir-te? —Li dic com ho faria una mare.

—No, no em cal. Jo peso vuitanta quilos i elles només cent mil·ligrams. En un combat de boxa, totes les apostes van a favor meu. El que sí que necessitaré és una escala.

Li porto l'escala, entro a dins de casa tan ràpid com puc i m'amago darrere la finestra que té les millors vistes per veure'l en acció. Des de l'escletxa, prou fina perquè no entrin les abelles, però prou oberta per sentir-lo bé si em crida, l'observo encuriosida.

—Hola, boniques, com esteu? Ja soc aquí. —El seu to de veu quan parla amb les abelles canvia, és més lent i més melós, com a les abelles els deu agradar. En Marcel obre la caixa i la sosté sota el rusc amb una paciència formidable—. Veniu amb el papa, veniu, veniu. El papa us

portarà a un lloc on estareu molt millor que aquí. Vinga va, boniques, un petit esforç i ens en anem!

La bola negra i vibràtil que penja de la teulada comença a desfer-se. Sembla un exèrcit reagrupant-se amb l'arribada de les forces aliades.

—Molt bé, boniques, ho esteu fent molt bé. Així, així... Ho feu estupendament. Quines nenes més maques. Vinga, va, una mica més i ja ho tenim, boniques. Així! Així! Fantàstic. Ara tancarem la porteta i adeu-siau!

Quan ha acabat la feina, que ha executat amb una senzillesa admirable, sento que em crida:

—Xaia!! On ets? T'espero a les escales.

La xaia dec ser jo. Travesso el passadís amb grans gambades. Sense adonar-me'n, enfonso els dits a la cabellera i la sacsejo per donar-li volum, em descordo un botó de la camisa i em pessigo les galtes tres vegades perquè em pugui el coloret. Ni jo mateixa entenc per què em sento atreta per aquest home que més que un home sembla un espantaocells. L'única explicació que hi trobo és que es tracta d'un de mecanisme de defensa contra el compromís: fixar-me en la mena d'homes que, ni en els meus pitjors malsons, voldria acabar compartint la vida amb ells.

—Això ja està, eh!

—Et puc preguntar per què s'ha format el rusc?

—Doncs perquè la mare gairebé no pot volar, especialment si és nova o ha acabat de néixer. No té prou força, i llavors, el primer vol que fa, que és d'uns cinquanta o seixanta metres a tot estirar, va volant, volant, i en algun moment, PUM, cau i s'estavella. Llavors les altres, les obre-

res, BAM, l'envolten ràpidament i la protegeixen formant un rusc.

—Ahhh... I tu, ara... què has fet exactament?

—Què és això? Un interrogatori o què, xaia?

—Només curiositat.

—Jo els ofereixo protecció, una casa. Però no sempre se'n refien. Avui he estat de sort. Imagina't que tu ets una abella i has sortit a veure món. Estàs molt emocionada i plena d'adrenalina, i et dius tota excitada «Vinga va, cony, que ens ho passarem bé!», però també t'agafa la cagarel·la i llavors dius: «Ostres! Tenim la mare aquí, exposada a tota classe de perills», que són els animals que se la volen menjar i tota la pesca... I de sobte hi ha algú que t'ofereix una cosa que fa olor d'abella, que és la cera amb pròpolis. I, a més a més, t'ofereixen un lloc tancat, que a sobre és un lloc de fusta i, llavors, ràpidament busques protegir la mare i comences a dirigir-la cap allà, fent un senyal aixecant el culet, així, així. I comences a bellugar les ales per tenir una línia d'olor. I comences a seguir aquesta línia d'olor fins a arribar a la mare. I llavors comences a guiar-te per l'olor i vas entrant a dins la caixa, amb tota la resta de companyes, i llavors ja està, esteu protegides i jo ja puc tancar la caixa i adeu-siau, cap a casa.

No estic segura d'haver entès ni la meitat del que m'acaba d'explicar, però el que sí que sé és que l'hauria pogut continuar escoltant durant hores i hores. Per uns moments, m'ha fet sentir com una nena acotxada a dintre el llit escoltant un pare que explica tan bé els contes que quan la història s'acaba continua a dins el somni i, de cop

i volta, ZAS, ja t'has convertit en una abella que brunzeix esporuguida, esperant que vingui el pare, amb la seva caixa de fusta sota el braç i se t'emporti a casa, on t'ha promès que et cuidarà i estaràs fora de perill.

Em frego la cara per sortir del somieig. En Marcel, que a contrallum sembla un Quixot encara més esgavellat que l'original, aixeca la barbeta i el nas punxegudíssim, com si esperés alguna cosa.

—Bé, què, xaia? Que la feina es paga!

Em ve al cap que no tinc ni un duro en metàl·lic i l'Aída ha sortit a comprar.

—Ara mateix... Aquí... No tinc res. Però t'ho puc venir a portar demà on em diguis, si et sembla bé. Quant cobres per...

Rebufa. M'imagino el que deu pensar «Com més rics, més garrepes!». Jo també ho pensaria.

—Cobro la voluntat. Demà seré a casa a partir de les sis de la tarda. És al trencant abans de la Formatgeria del Montseny. Si no la trobes, espavila't.

En Marcel gira cua murmurant. Posa la caixa amb les abelles a la part de darrere de la furgoneta, prem el gas i desapareix dins el núvol de fum negre que surt del tub d'escapament.